

Arvoisa opettaja

Juttutuulella-tehtävät ovat nyt uudistettuina opettajien käytössä! Alun perin YK:n Perheen vuoteen suunniteltu aineisto soveltuu ensisijaisesti perusopetuksen 7.–9. luokille, mutta niitä voi soveltaen käyttää myös muilla luokka-asteilla.

Tehtävät on suunniteltu tukemaan erityisesti perusopetuksen uuden opetussuunnitelman viestintä ja mediataito -aihekokonaisuutta. Tehtävät tukevat muitakin aihekokonaisuuksia ja voivat pohjustaa lukutaidon kehittämistä ja lukuharrastusta käsittelevää vanhempainiltaa.

Tavoitteena on ollut laatia tehtäviä, jotka sanomalehden avulla aktivoisivat vanhempia ja nuoria keskustelemaan sanomalehden lukutottumuksista ja lukemisen herättämistä ajatuksista, innostaisivat nuoria kehittelemään, ilmaisemaan ja perustelemaan mielipiteitään lukemistaan teksteistä ja syventäisivät näin lukutaitoa. Tehtävien avulla voidaan opettaa media-kriittisyyttä.

Juttutuulella-aineistossa on 21 erilaista oppilaille tarkoitettua tehtävää. Niistä opettaja voi valita tarvittavan määrän ja kulloinkin sopivimmalta tuntuvan aiheen.

Tehtäviä voidaan käyttää monella tapaa: voidaan antaa kaikille yhteinen tehtävä, tehtäviä oppilaspareille tai -ryhmille jne. Niitä voidaan tehdä ohjatusti tai itsenäisen opiskelun tehtävinä. Osa tehtävistä on suunniteltu tehtäväksi yhteistyössä kotiväen kanssa.

Uusitun Juttutuulella-aineiston ovat muokanneet toimittaja Katri Hämäläinen, yhteyspäällikkö Pirjo-Riitta Puro Sanomalehtien Liitosta ja opetusneuvos Pirjo Sinko Opetushallituksesta.

Tuottaja: Sanomalehtien Liitto
Sanomalehti opetuksessa

Taitto: Satu Salmivalli
Kuvat: Kai Kujasalo
Valmistusvuosi: 2004
ISBN 952-9858-95-7 (PDF)

MITÄ MEISTÄ KERROTAAN?

Seuraa viikon aikana sanomalehteä ja etsi kaikki jutut, joissa on haastateltu tai joiden kuvissa esiintyy ikäisiäsi nuoria. Montako juttua löysit? Liimaa merkittävin juttu tälle sivulle. Kirjoita perustelut, miksi valitsit juuri sen tärkeimmäksi jutuksi.

Kirjoita myös, millaisten aiheiden yhteydessä ikätoverisi pääsevät julkisuuteen. Millaisissa jutuissa he taas eivät esiinny?

Pohdi lopuksi, miten sanomalehtien lukeminen seurantaviikolla erosi tavallisista lukutottumuksistasi.

MIKÄ ON KIINNOSTAVIN JUTTU?

Sanomalehteen mahtuu monenlaista luettavaa päivittäin. Valitse lehdestä kiinnostavin juttu ja liimaa sen otsikko tähän. Mieti myös, missä järjestyksessä luet lehden ja millaiset jutut hyppäät yli.

Haastattele sen jälkeen perheenjäseniäsi.

Mitä he lukevat ensimmäiseksi ?

Mikä heistä on kiinnostavin juttu?

Leikkaa alle otsikko kunkin perheenjäsenen mielijutusta. Vertailkaa vielä luokassa, kuinka monta erilaista kiinnostavimman jutun otsikkoa kertyi yhteensä.

SEURAATKO SARJAKUVIA?

Kartoita kotiväkesi suhtautumista sarjakuviin. Mikä on kunkin mielisarjakuva? Miksi? Kuka aloittaa lukemisen sarjakuvista, kuka lukee ne viimeiseksi, kuka ei lue ollenkaan?

Mikä on oma suosikkisarjakuvasi? Leikkaa siitä hyvä esimerkki ja liimaa tähän. Miksi pidät siitä?

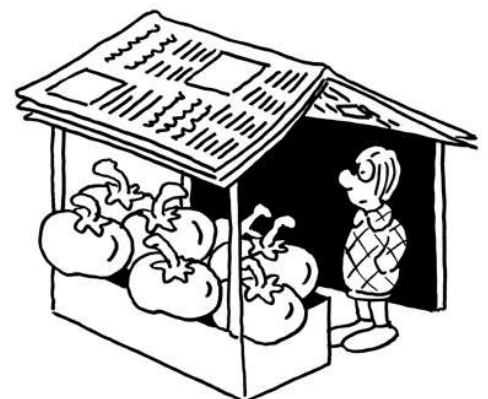

MIKSI ILMOITUKSIA JA MAINOKSIA?

Sanomalehdissä julkaistaan ilmoituksellista ja toimituksellista aineistoa. Ilmoittajan pitää maksaa ilmoituksesta.

Valitse tähän yksi ilmoitus ja kirjoita alle, mitä sellaista siinä on, jota jutuissa ei yleensä

ole. Pohdi myös, mitä eri osapuolet ilmoituksista hyötyvät? Miksi sanomalehti julkaisee ilmoituksia, miksi ilmoittajat haluavat julkisuutta, mitä lehdenlukijat ilmoituksista hyötyvät?

MITÄ VAUVOISTA SANOTAAN?

Etsi lehdestä eri ikä- ja elämänvaiheisiin liittyviä ilmoituksia luettele kaikki erityyppiset ilmoitukset, joita lehdestä löydät.

Millaisia lehti-ilmoituksia yleensä itse luet?
Mitä perheesi jäsenet lukevat? Leikkaa tähän yksi ilmoitus, joka voisi saada sinut toimimaan.

MIKÄ LAJI PUUTTUU?

Valitse jokin sanomalehden urheilusivujen jutuista, liimaa se tähän ja alleviivaa siitä kolme lausetta, jotka omasta mielestäsi ovat jutussa tärkeimmät. Luettele lajit, joista päivän lehdessä on juttuja. Mikä laji on saanut

eniten tilaa? Miksi? Mitkä ajankohtaiset urheilulajit eivät ole saaneet palstatilaa? Mistä se voisi johtua?

Vertaile perheenjäsentesi urheilusivujen lukemista.

MITÄ OTSIKOT KERTOVAT?

Etsi päivän masentavin ja toiveikkain uutinen.

Poimi lehdestä otsikkoita ja luokittele ne masentaviin ja toiveikkaisiin. Tee graafinen

esitys. Keskustelkaa asiasta luokassa. Olisiko oikein, jos sanomalehdessä ei kerrottaisi ikävistä asioista?

PÄÄSIKÖ KAVERI LEHTEEN?

Etsi lehdestä kotipaikkakunnastasi, kaupunginosastasi tai asuinalueestasi kertova juttu ja liimaa se tai sen otsikko tähän. Luettele lisäksi viisi myönteistä ja viisi kielteistä aihetta tai kuvaehdotusta, joista kotipaikkasi voisi saada julkisuutta.

Tunnetko henkilökohtaisesti jonkin päivän lehdessä haastatellun tai sen kuvissa esiintyvän ihmisen? Miksi hän on päässyt lehteen?

Vertaa kokemuksiasi kavereiden kanssa.

LUETKO NETTILEHTIÄ?

Moni sanomalehti julkaisee myös nettilehteä. Osoitteesta www.sanomalehdet.fi löydät eri verkkosanomalehtiä. Käy lukemassa viiden sinulle ennestään tuntemattoman lehden nettiversiota. Kirjoita tähän lehtien

nimet. Kysele luokassa tai kotona, ketkä yleensä lukevat sanomalehtiä Internetistä ja miksi.

Mitkä ovat nettilehden ja paperilehden lukemisen plussat ja miinukset?

MILLAINEN ON LOISTO-OTOS?

Etsi sanomalehdestä päivän vakuttavin tai tunteita herättävin lehtikuva ja leikkaa se tähän. Perustele valintaasi.

Millaisia kuvia luokkatoverisi ovat valinneet?

Pyydä tähän nimikirjoitukset niiltä, jotka ovat valinneet saman kuvan kuin sinä.

Pyydä vielä kotona joku perheenjäsenistä tekemään vastaava kuvavalinta ja perustelemaan se.

SOPIVATKO OSASET YHTEEN?

Vertaile lehtijuttuja ja niihin liittyviä kuvia. Sopivatko kuvat, kuvatekstit ja otsikot yhteen?

Liimaa tähän hyvä tai huono esimerkki ja kirjoita perustelusi.

Kuvateksti vaikuttaa kuvaan. Tee kaksi uutta kuvatekstiä valitsemaasi lehtikuvaan niin, että kuvan tulkinta muuttuu.

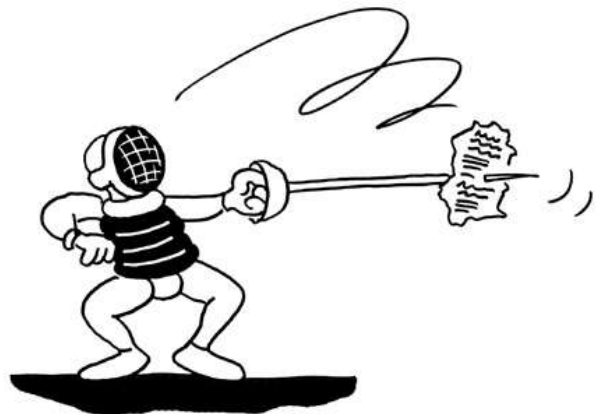
MITÄ HALUAT KERTOAA?

Tutki kotiväkesi kanssa sanomalehden mielipidesivua. Mihin sivun kirjoituksista kukin haluaisi mieluiten vastata?

Entä mistä muista aiheista voitaisiin kirjoittaa mielipidesivulle?

Onko joku joskus kirjoittanut? Mistä aiheesta?

Etsi perhettäsi tai itseäsi eniten keskusteltanut tai koskettanut mielipidekirjoitus ja liimaa se tähän. Kirjoita viereen oma mielipiteesi asiasta.

MITEN UUTINEN KEHITTYY?

Sanomalehti seuraa tarkkaan tärkeiden kansainvälisten, kansallisten ja paikallisten uutisaiheiden kehitystä. Valitse aihe, jonka uutisointia seuraat viikon ajan.

Lue lehdestä kunakin päivänä kaikki valitsemastasi aiheesta kerrottu.

Mitä uutta tietoa kukin päivä lisää uutiseen? Kirjaa muutokset ja uudet käänteet tilanteessa. Onko viikossa tapahtunut oleellista kehitystä? Mitä?

Lisätehtävä: Palaa aiheeseen kahden viikon kuluttua. Onko se vielä ajankohtainen? Kerro oleelliset muutokset.

MIKÄ EPÄILYTTÄÄ?

Etsi lehdestä juttu, jonka tietojen paikkansa-pitävyyttä epäilet tai joka on mielestäsi liian yksipuolinen.

Mistä asioista haluaisit lisätietoja? Kirjoita myös, keitä muita toimittaja olisi voinut sinun

mielestäsi haastatella. Millainen toisenlainen näkökulma juttuun olisi voitu valita.

Leikkaa tämä juttu lehdestä ja liimaa alle.

Merkitse siihen ne kohdat, joista haluat lisätietoja. Mistä niitä voisi hankkia?

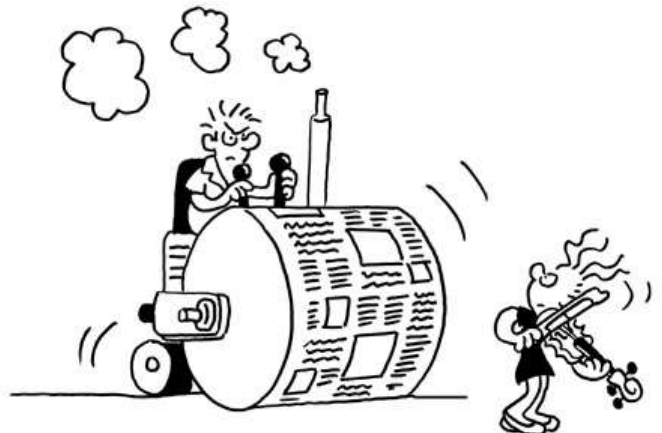
VAIKUTTAAKO ARVOSTELU?

Sanomalehden sivuilla arvioidaan monenlaisia asioita autoista elokuvaan ja viinistä kirjallisuuteen.

Ota selvää, minkä aihealueen arvosteluja perheenjäsenesi seuraavat ja miten paljon he arvelevat kriitikoiden pystyvän vaikuttamaan heidän mielipiteisiinsä.

Katsooko joku perheessänne TV-ohjelmia lehdessä olevien arvostelujen perusteella?

Liimaa tähän arvostelu katsomastasi TV-ohjelmasta. Olitko samaa mieltä arvostelun kirjoittajan kanssa? Mieti myös, miten arvostelu eroaa tavallisesta jutusta? Näkyykö toimittajan mielipide molemmissa samalla tavalla?

MITÄ TÄNÄÄN TEHTÄISIIN?

Suunnittele lehden avulla oman perheesi tai kaveriporukkasii päiväohjelma.

Käytä päiväohjelmaa laatiessasi hyväksesi juttuja, ilmoituksia ja menovinkkipalstoja.

Kerää päivän aineksia tälle sivulle. Kysele, mitä mieltä muut ovat suunnitelmistasi.

KUKA SAA LEHDEN ENSIN?

Tutki kotiväkesi kanssa lehdenlukutottumuksia. Missä järjestyksessä ja mihin kellonaikoihin lehti tavallisesti luetaan? Millaisia lehtiä teille tilataan?

Jaetaanko lehti jotenkin eri lukijoiden kesken ja kuka saa lukea lehden ensimmäisenä?

Kuka lukee lehteä useammassa erässä? Kuka perheenjäsen on ahkerin ja kuka laiskin lukija? Mitatkaa lukuminuutteja jonakin tarkkailupäivänä.

Kuinka paljon minkin aihepiirin asioihin käytetään aikaa? Tee tästä graafinen esitys.

MISTÄ MUMMO PITÄÄ?

Leiki toimittajaa ja haastattele isovanhempiasi tai jotain muuta iäkkäämpää lehdenlukijaa. Millaisia asioita hän lukee lehdestä ja millaiset asiat hän voisi jättää pois? Mitä sanomalehti hänelle merkitsee? Katsooko

hän myös televisiota, kuunteleeko radiota tai käyttääkö hän kenties Internetiä? Kirjoita tähän pieni juttu haastatteltavan medikäytöstä. Muista otsikot ja väliotsikot.

ARVAA, MIKÄ UUTINEN!

Etsi sanomalehdestä esimerkiksi pikku-uutinen, sarjakuva tai ilmoitus, josta kehittelet tarinan näytelmän muotoon. Liimaa tähän alkujuttu, tee osajako ja kirjoita lyhyt luonnehdinta juonesta.

Esittäkää näytelmät tai pantomiimiesitykset luokassa. Muiden tehtävä on arvata, mistä uutisesta näytelmä kertoo.

MITÄ LEHTI TEKEE PÄIVÄLLÄ?

Aamun lehti kolahtaa postiluukkuun tai -laatikkoon monessa perheessä jo ennen kuin aamuvirkkuimmat heräävät. Astu sanomalehden saappaisiin ja kirjoita mielikuvitus-tarina siitä, miten lehden päivä sujuu.

Miltä tuntuu olla kiistelty tai hylätty? Mitä tapahtuu, kun lehti jää yksin kotiin? Vai pääseekö se äidin matkaan? Mitä jos edellisen päivän lehti haluaakin tulla luetuksi vielä seuraavanakin aamuna?

MISSÄ PAPERINKERÄYSPISTE?

Mitä jälkikäyttöä keksit eilisen päivän lehdelle? Keksi mahdollisimman monta käyttötappaa. Laskekaa luokassa, kuka keksi eniten erilaisia tapoja hyödyntää sanomalehteä.

Keskustelkaa, miten sanomalehden voi ympäristöystävällisimmin hävittää? Selvitä kotonaasi, miten teidän perheessä käy luetuille sanomalehdille. Selvitä, missä sijaitsee lähin paperinkeräyspiste ja vie vanhat lehdet keräykseen.

